

Aarhus Kommunes mulighed for humanitær bistand til Ukraine

1. Indledning

I forbindelse med krigen i Ukraine overvejer Aarhus Kommune at fremsende bistand til at afhjælpe nød i Ukraine (humanitær bistand). Den humanitære bistand kan være kortsigtet og omfatte levering af bl.a. fødevarer, medicin, tæpper og telte. Den humanitære støtte kan imidlertid også antage karakter af egentlig udviklingsbistand ved, at et livsgrundlag genetableres og forholdene normaliseres, efter at den helt akutte nødsituation er imødekommet.

Nærværende notat skal belyse rammerne for kommunerne til at yde humanitær bistand med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne.

Det er lagt til grund, at Aarhus Kommunes støtte til af den humanitære situation i Ukraine sker som led i et samarbejde med staten (Udenrigsministeriet), hvor staten opfordrer kommunen til at bidrage med, hvad der er muligt for at kunne hjælpe i forbindelse den humanitære situation i Ukraine.

2. Konklusion

Aarhus Kommune vil kunne støtte Ukraine med humanitær bistand, hvis dette sker på udenrigsministeriets opfordring, da Aarhus Kommune i dette tilfælde kan agere udenrigspolitisk.

Støtten må være stor sammenlignet med, hvad Aarhus Kommune tidligere har haft hjemmel til at kunne støtte med i humanitær henseende grundet størrelsen af statens humanitære støtte til Ukraine.

3. Vurdering

Indledningsvist skal det bemærkes, at der ikke findes praksis om, hvad en kommune kan gøre, når der udbryder krig i et europæisk land.

Udgangspunktet er, at kommuner ikke kan beskæftige sig med og/eller anvende sine økonomiske midler til formål af udenrigspolitisk karakter. Det er staten, der har ansvaret for udenrigspolitik i Danmark.

Der forekommer dog undtagelser til forbuddet. Det er således accepteret, at kommuner eksempelvis yder støtte til humanitære indsamlinger som staten også støtter. Størrelsen på statens støtte udgør en målestok for, hvor stor en støtte, der kan gives.¹

Endvidere er der en adgang til, at kommuner kan agere udenrigspolitisk, når dette ikke sker som led i kommunens selvstændige udøvelse af

23. august 2022
Side 1 af 2

BORGMESTERENS AFDELING
HR og Jura
Aarhus Kommune

Jura
Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 41 85 48 18

E-mail:
jura@ba.aarhus.dk
Direkte e-mail:
kwij@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sagsbehandler:
Kristian Will Jepsen

¹ Se hertil *Kommunernes opgaver – Kommunalfuldmagten mv.*, Karsten Revsbech, 3. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 359ff

udenrigspolitik, men som led i statens politik på området, herunder hvis regeringen opfordrer kommuner til at agere udenrigspolitisk.²

Kommuner vil dog i alle henseender skulle agere økonomisk ansvarligt, og at der er grænser for, hvor stort et beløb kommuner kan anvende ved varetæelse af udenrigspolitiske hensyn, men at størrelsen på et sådant beløb er en konkret vurdering i den enkelte situation, hvor statens støtte vil kunne indgå som målestok, jf. ovenfor.

I den konkrete situation har staten ydet humanitær hjælp til Ukraine i en størrelsesorden på mindst 668 mio. kr. foreløbigt i 2022.³ Til sammenligning betalte Danmark årligt omkring 400 mio. kr. til humanitær bistand til Afghanistan⁴, mens den aktuelle oversvømmelsessituation i Pakistan, hvor 6 mio. mennesker har humanitære behov, støttes med 10 mio. kr.⁵ Der er således tale om en af de største humanitære støtter fra statens side, og således må værdien af Aarhus Kommunes støtte også kunne udgøre en forholdsvis stort beløb sammenlignet med, hvad der har måttet været adgang til i tidligere situationer.

Indenrigsministeriet har udtalt til KL, at det kræver et hjemmelsgrundlag, hvis en kommune skal give donationer/gaver af økonomisk værdi til Ukraine, og at ministeriet ikke er bekendt med et sådant hjemmelsgrundlag.⁶ Det vurderes dog ikke den konkrete sag at være tale om gaver, men humanitær bistand, og der er således forbundet et konkret formål med støtten, der falder ind for en kategori, som ministeriet og den juridiske litteratur, jf. ovenfor, har anerkendt, at kommuner har adgang til.

På ovenstående grundlag vurderes det ikke, at Aarhus Kommune med en støtte til Ukraine tager selvstændigt stilling til situationen udenrigspolitisk, men alene – på statens opfordring – tilvejebringer, hvad staten måtte opfordre kommunen til at kunne bidrage med i Ukraine. Omfanget af bidraget skal dog kunne opgøres økonomisk og sættes i forhold til statens støtte på 668 mio. kr. (foreløbigt).

² Se hertil artikel i på berlingske.dk fra mandag d. 07. marts 2022, kl. 06.59: "... kommuner med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler kan varetage udenrigspolitiske hensyn i tilfælde, hvor regeringen med bred opbakning fra et flertal i Folketinget opfordrer kommuner til at handle på en bestemt måde for at varetage sådanne hensyn". <https://www.berlingske.dk/samfund/regeringen-lagde-haardt-pres-paa-aarhus-for-at-aflyse-ballet#:~:text=%C2%BBDet%20er%20imidlertid%20Indenrigs%2D%20og,at%20handle%20p%C3%A5%20en%20bestemt>

³ <https://um.dk/danida/lande-og-regioner/ukraine>

⁴ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/dansk-bistand-til-afghanistan-paa-400-millioner-kroner-splitter-politikerne-jeg-saa>

⁵ <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/danmark-giver-10-mio-kr-i-humanitaer-stotte-til-oversvommelserne-i-pakistan?publisherId=2012662&releasesId=13658136>

⁶ Se hertil Bilag 1. KL's informationsmail som følge af situationen i Ukraine nr. 83 af 19. juli 2022